

היום נלמד בעזרת ה':

מועד קטן דף כב

איבעיא להו הלך גדול הבית: הדין הוא שההולך לקבור את המת האבלות חלה עליו מזמן סתימת הגולל על הקבר, אבל קרוב שלא הולך לקבורה האבלות חלה עליו משעה שמסתובב חזרה לכיוון הבית.

אם הלך הגדול שבבנים לקבור את האב שמת, ושאר הבנים חזרו באמצע הלילה לביתם, הבן הגדול קבר את המת לאחר שני ימים וחזר הביתה ביום השלישי. נמצא שכשחזר האח הגדול ביום השלישי כבר ישבו אחיו שני ימים.

השאלה היא האם הוא צריך למנות שבעה לעצמו מכיון שהוא הגדול והם הצעירים ואינו מצטרף אליהם, או שהוא מצטרף למנין ימי האבלות שלהם, שמכיון שהלך לצורך המת נחשב הדבר כאילו ישב עמהם שבעה בבית?

מונה עמה: וכמובן כל זה כאשר הוא חוזר הביתה בתוך ג' ימים, אבל אם חזר לאחר מכן מונה לעצמו. (וזהו החילוק בין דברי רבי יוחנן שמונה עמהן לדברי הברייתא שמונה לעצמו).

בני הצלפוני: בני משפחת הצלפוני (-רש"י כת"י) שישבו שבעה ואחיהם הגדול הלך ללוות את המת.

אמר להו רבא לבני מחוזא: שהיו הולכים לקבור את מתיהם בארץ ישראל. הקרובים שלא הולכים עד ארץ ישראל, כאשר הם חוזרים מהשער החיצון של העיר (= בבא דאבולא) הם מתחילים למנות את האבלות. אבל ההולכים לארץ ישראל מתחילים מסתימת הגולל.

והוא שבא ומצא מנחמין אצלו: שהגיע הביתה בשחרית כשעוד נמצאים אנשים שבאו לנחם.

הגמרא מסתפקת מה הדין אם האנשים כבר סיימו לנחם והם מתכוונים לעמוד וללכת?

(המשך בדף הבא ↓)

גמירי חברה: למד חבירו של רבי אבא מרבי אבא (את המימרא דלהלן) והחבר הזה הוא רבי זירא. ויש אומרים להיפך, שלמד חבירו של רבי זירא מרבי זירא והוא רבי אבא: אמר רבי אבא בריה דרבי חיאי בר אבא א"ר יוחנן הלכה כרשב"ג **בטריפות**.

ישנו דין שבהמה העומדת למות היא 'טריפה' האסורה באכילה. כגון אם יש נקב במעיה של הבהמה. אבל אם ישנה ליחה הסותמת את הנקב דעת רשב"ג שהיא כשרה. ליחה זו נקראת '**שירקא דמעיא**' ליחה של המעיין שיוצאת בדוחק ובקושי על ידי סכין, והיא סותמת את הנקב.

אמר מאן דהוא: אמר אחד התלמידים בבבל: הלואי ואזכה לעלות לארץ ישראל ולשמוע את המימרא מפי מי שאמרה. כשעלה לארץ ישראל פגש את רבי אבא בריה דרחב"א ושאל אותו על כך. א"ל אני אמרתי להיפך שאין הלכה כרשב"ג מכיון שהסתימה אינה קבועה.

ואין הלכה כרשב"ג: כך מסיקה הגמרא להלכה.

מדחה מטתו: ממחר לקבור אותם. על שאר הקרובים לא היו רגילים להספיד ולכן יש למהר קבורתם כי אין מעכבים את המת בלי הספד, אבל על אביו ואמו שחייב להרבות בהספדם אין למהר. (ר"ן. והוסיף שלפי זה אם מספיד שאר קרובים יכול לעכב קבורתם).

רצה ממעט בעסקו: אינו מחוייב למעט בעסקיו באופן המותר (כגון בדבר האבד, או על ידי אחרים שמתעסקים בשבילו), אבל על אביו ואמו ממעט אפילו באופן הנ"ל מפני כבודם.

חולץ: קורע חלוקו מלמעלה עד שנראה כתפו.

ומעשה בגדול הדור שמת אביו ורצה לחלוץ, ורצה גדול הדור אחר שהיה עימו לחלוץ גם הוא משום כבודו של האבל, ונמנע האבל ולא חלץ כדי שלא יחלוץ גדול הדור שעמו (= משום כבודו).

אלא למ"ד רבי יעקב בר אחא: כלומר לשיטה שרבי היה אבל וגדול הדור שעמו היה רבי יעקב בר אחא, קשה מדוע נמנע רבי ולא חלץ משום כבודו של רבי יעקב, והרי אביו של רבי הוא רשב"ג שהיה נשיא וכולם חייבים בכבודו, וגם רבי יעקב חייב לחלוץ עליו.

עד שיגער בו חבריו: שכבר גדל שער ראשו יותר מדי.

ולשמחת מרעות: כלומר מה שמותר לשאר אבלים להיכנס לבית השמחה לאחר שלושים יום זה רק לשמחת מרעות, דהיינו סעודה שעושים החברים זה לזה, אבל לסעודת נישואין אסור.

הא באריסותא הא בפורענותא: 'אריסותא' = שאחד מהחברים מתחיל לעשות סעודה שהיא כעין 'הלואה' לכל החברים, שאח"כ גם עליהם לעשות סעודה. לסעודה זו נכנס רק לאחר שלושים יום. 'פורענותא' = שבעת הגיע זמנו 'לשלם' להם בסעודה שהוא עושה על סעודות שהם עשו לו. לסעודה זו נכנס מיד, לפי שחייב לשלם להם.

אפיקרסותו אינה מעכבת: אינו צריך לקרוע את הסודר שעל ראשו ותלוי לו על כתפו.

האשה שמת אביה או אמה, קורעת את החלוק התחתון הסמוך לגופה ומחזירה את הקרע לאחוריה שלא יתגלה בשרה, ואח"כ קורעת את החלוק העליון. בצורה הזו נראה הקרע של החלוק החיצוני ללא שרואים את בשרה, וזה משום צניעות.

רצה מבדיל קמי שפה שלו: יכול לקרוע מתחת לשפת בית הצואר של הבגד ולא את השפה עצמה. **רצה אינו מבדיל קמי שפה שלו:** אלא קורע את שפת בית הצואר עצמה. אבל **על אביו ואמו מבדיל:** חייב לקרוע רק מתחת לשפת בית הצואר, כדי שתהיה הקריעה ניכרת.

קרע של תיפלות: כלומר שלא יצא ידי חובת קריעה.

שולל: תופר בתפירה גסה. **מאחה:** תופר כדרכו.

רצה קורע בכלי: בסכין, שהיא קריעה מדויקת שניתן לאחות אותה אח"כ. אבל **על אביו ואמו** קורע ביד, שהיא קריעה גסה שאי אפשר לאחות אותה כראוי.

מבפנים: בתוך החדר, שאינו צריך לקרוע בפני כולם.

לא הושוו לאביו ולאמו וכו': כלומר שרבו ואב בית דין ונשיא הושוו לאבי ואמו לעניין איחוי, דהיינו שלא מאחים את הקרע שקרע עליהם לעולם, אבל לא לעניין שקורע עליהם מבחוץ כאביו ואמו.

נשיאה שכיב וכו': הנשיא מת, אמר רב חסדא לרב חנן בר רבא - הפוך את המכתשת ועמוד עליה ותקרע, כדי שכולם יראו שאתה קורע.

על חכם (= הממונה על העיר שמורה הוראות בהלכה) שמת חולץ את הכתף הימנית, על אב בית דין שמת חולץ את הכתף השמאלית, על הנשיא שמת חולץ מימין ומשמאל.

חכם שמת בית מדרשו בטל: אותם שהיו רגילים ללמוד תורה מפיו.